

V. 1^a F.

(cat. 4, 10-33^b)

9

CAPITULA EXTANTIORA EDICTI PROVINCIALIS SAXONICI,

de vindicta privata & violatione pacis publicæ inter personas nobiles, & quæ sub
his comprehenduntur, aut alias honestioris conditionis
sunt, prohibita.

I. Contra absentem verba injuriosa, famam & existimationem imminuentia, proferens ad palli-
nodiam & deprecationem injuri ito præstandam adstringitur; quæ poena ob delicti rei-
terationem semiannali incarceratione aggravatur.

II. Qui præsentem gestibus aut verbis contumeliosis læcessit, post palinodiam sub
formula præscripta recitatum carceri tolerabiliori per sex septimanas includitur.

III. Crescit poena ob injuriæ atrocitatem, quæ æstimatur (1) ex ipsis verbis; (2) ex
persona; si ab humili persona, aut certo respectu subjecta injuria facta sit persone nobili aut alias ordinis
& officii intuitu superiori; (3) ex loco; veluti si in domo, quam inhabitat injuriatus, injuria facta est; (4)
ex facto concurrente; si ad verbera inferenda manus vel baculi similisve instrumenti elevato accesserit;
quando quidem præter recantationem & deprecationem præstitam injurians in casu

primo, se ipsum ut mendacem corripere, & manu os suum percutere compellitur;

secundo, incarcerationem per sex menses & pro re nata fustigationem & damnationem in opus publi-
cum sustinet;

tertio; flexis genibus deprecatione præstita carceri per annum, aut pro qualitate admissi per biennium
mancipatur;

quarto, per annum in carcere detinetur, qui terminus ad triennium extenditur, si cui in domo, quam
inhabitat, talis injuria fuerit illata.

IV. Qui alterum manu, fuste, aut alio modo percussit, aut jactu lapidis similisve instrumenti peti-
t, ubi ab injuriato læcessus est, per biennium; hæc vero circumstantia cessante, per quadriennium in carcere
detinetur, & recantationem sub certa formula præscriptam flexis genibus præstat. Pro tertia aut quarta
parte prolongatur tempus incarcerationis, si cui in ædibus, quas inhabitat, aut in loco privilegiato injuria
realis sit illata; quando Palatii pax tali insultu infimul violata, dextere manus amputato decernitur.

V. Plagas palma vel pugno inflictas, qui iræ æstu percussus intra horæ quadrantem (ultra hoc enim
temporis spatium incandescens impetus exultationem non præstat) fustis aut flagelli verberibus compenlat,
& adeo sibi scripti jus dicit, eam ob causam nullam ulteriorem satisfactionem consequitur, & ob excessum
in defensione adhibitum per biennium in carcere detineri debet.

VI. Qui non ex motu subitaneo, sed habita deliberatione in alterum nil tale metuentem fuste irritus,
cumque male tractat, post deprecationem flexis genibus recitatum sex annos, & ex his primum annum
cum carena, ut canones loqui solent, victus quotidiani loco circummodo aquam & panem percipiendo
intra carceris claustra transigere cogitur; id spei reliquum habens, quod carceris molestias quoad ultimum
annum mille thalerorum solutione redimere possit. Si a tergo aggressio fuerit facta, poena anterior ag-
gravatur, & terminus commorandi in mala mansione ad octo annos extenditur, concessa facultate redi-
mendi duos annos postremos bis mille thalerorum summa.

VII. Quando plures in alterius aggressionem violentam conspirant, singuli aggressores in genua
provoluti deprecationem præstant, & carceris claustra dehinc subeunt, in quibus, ubi insultus a fronte fa-
ctus, per quinquennium, per septennium vero, ubi insultus a tergo factus, detinentur, carena ad sesquian-
nale spatium simul injuncta.

VIII. Per homines collectos adversarium fustibus aut flagris cædi mandans se & complices suos
incarcerationi obnoxios reddit per octo annos duraturæ; ex quibus duos annos priores carena magis mo-
lestos efficit. Famuli ubi ad mandatum Domini tale quid perpetrant, nati & aurium abscissione multati
per quadriennium carceri duriori mancipantur.

IX. Postquam ergo poenis admodum severis in illos animadvertitur, qui verbali & reali injuria alios
afficiunt; ideo qui se læsum quoocunque modo arbitrat, causa ad Rectorem & ad Concilium tanquam
ad Magistratum ordinarium delata, ab eodem vel immediate vel mediate facta scilicet requisitione illius
Magistratus, sub quo injurians forum sortitur, congrua satisfactionem expectare, ab omni autem privata
vindicta & præsertim a provocatione ad duellum omnimodo abstinere debet.

X. Provocans alterum ad duellum sive verbaliter, sive per literas, aut per mandatarium, ubi in lau-
dore fortuna est constitutus, dimidiam reddituum partem ad tres annos perdit, & carceris claustra per unum
annum ea lege & conditione subit, ut per prius semestrem carenam infimul sustineat, & per istud & reliquum
tempus ab omni conversatione cum propinquis & amicis semotus vivat. Qui nullas aut tenues facultates
habet, hoc in casu per quadriennium in opus publicum damnatur.

XI. Qui

XI. Qui post factam provocationem in fugam se conjicit, & post edictalem citationem emissam se sistit, pena ordinaria plectitur. Contumaciter emanens, ubi pro relegato ad decem annos est declaratus, nomen infame patibulo affixum reportat, pœnæ ordinariæ, ubi ejus copia haberi potest, adhuc subiendus.

XII. Quando extraneus in hisce provinciis commorans civem aut advenam ad duellum provocat, & postea in fugam se conjicit, provocatus rem ad Principem deferre jubetur, qui remitterit istam pro ea, qua eminet, auctoritate ac potestate acriter se esse vindicaturum, clementissime promittit.

XIII. Provocatus ad duellum provocationem non accipret, multo minus ad duellum paratus compareat; sed rem omnem ad proximum Magistratum superiorem jurisdictionem habentem deferat.

XIV. Provocatus, quamvis oblatam duelli conditionem non acceptaverit, ob intermissam tamen facta provocationis denuntiationem sex menses cum carere in carcere transigere necesse habet.

XV. Provocatus factam provocationem acceptans & occultans, perinde ac si duellum consummatum esset, æqualem cum provocante penam sustinet; simili modo pœnæ ordinariæ obnoxios se reddunt, qui duelli in provincia Saxonica suscepti processum in extranea provincia absolvere præsumunt.

XVI. Duellum absque homicidio consummatum provocantem acque ac provocatum, si ambo ad nobilitatem, aut qui eorum jure censentur, ordinem pertinent, ad incarcerationem per duodecim annos, & ad jacturam dimidiæ partis reditum annuorum per omne vitæ tempus sustinendam obstringit, tribus autem inferioris homines operi publico ad duodecim annos mancipat.

XVII. Qui commisso duello penam promittitam fuga eludere intendunt, post edictalem citationem frustra adhibitam facta per carnificem imaginis & nominis affixione perenni infamia plectuntur.

XVIII. In duello qui in continenti, vel post duellum ex vulnerum, que accepterunt, lethalitas pereunt, & ex Nobilitate, & qui his pares censentur, ordine sunt, extra cœmeterium, aut in illo loco, in quo cadavera delinquentium sepeliri solent, a vespillone terræ mandantur; inferiores gradus homines hoc fatum perpessi per carnificem patibulo affiguntur.

XIX. Homicida ex duello superiles & in dignitate constitutus confiscatione dimidiæ partis bonorum plectitur, & fracto prius a carnifice gladio capite truncatur; Plebejo post tale facinus superfliti carnifex dextram prius manum amputat & laqueo gulam frangit, adhuc concurrente dimidiæ bonorum partis publicatione.

XX. Contra talem homicidam fugitivum post banni processum institutum & bonorum confiscatio sub certo tamen moderamine inritu liberorum, si quos habet delinquens, & executio in effigie in loco infami per carnificem peragenda decernitur.

XXI. In crimine duelli omnis præscriptio, quamvis triginta & plures annos excedat, profusa cessat.

XXII. Receptatores aut ad fugam adornandam adjuutores eorum, qui duellum absque homicidio commiserunt, per sex menses incarcerationem cum carere sustinent.

XXIII. Qui tali modo homicidam ex duello reducere fovet, æquali cum provocante ad duellum pœna, que jam sub num. X. supra descripta profusa, afficitur. Eandem penam porro subeunt, qui ad duellum alios instigant, rixasque excitando occasionem duelli præbent, quibus accenserunt, qui operam & consilium suggerunt, aut alio modo duellum promovent, aut Secundantium (ut nominari solent) partes in hoc negotio in se recipiunt.

XXIV. Famuli arma ad locum duelli portantes per unum aut duos annos in opus publicum damnantur.

XXV. Qui se ut Spectatores duelli gerunt, nec facinus istud, quantum in ipsis fuit, cohiberunt, vel illud non confessum denunciant, in carcere tres menses cum carere transigere tenentur.

XXVI. Cui de duello commisso scientia suppetit, illi quoque deferendi delicti necessitas incumbit, ni pœnæ arbitrariæ quis se obnoxium reddere, quam premium pro denunciatione percipere, potius ducat. Qui enim denunciat duellum, centum thaleros, qui subitanam aggressionem, quinquaginta thaleros, qui injuriam realem, triginta thaleros, qui verbalem, quindecim thaleros ex delinquentis facultatibus, aut his deficientibus, ex fisci redditibus percipit.

XXVII. Sub specie aggressionis subitanæ qui ex collusione ad declinandam duelli pœnam, ut passim fieri adsolet, arma conferunt, cum illis, qui formale duellum confecerunt, pari pœna corripuntur. Quod si tamen citra collusionem ex subitaneo incandæ calore digladiatio fuerit suborta, homicidio interveniente, pœna capitali superstes plectitur; homicidio cessante, delinquentes impetuofum animum intra carceris claustra per semestrem spatium sedare jubentur.

XXVIII. Qui stricto gladio aut instrumento ad globulos explodendos idoneo alterum ex infidiis & nil tale opinantem aggreditur, pro Sicario habetur, & ob voluntatem occidendi evidentissime detectam, licet exitus non successerit, gladio plectitur, si delinquens in dignitate constitutus; si inferioris ordinis est, laqueo suspenditur.

* * *

Yc 6897

2°

III

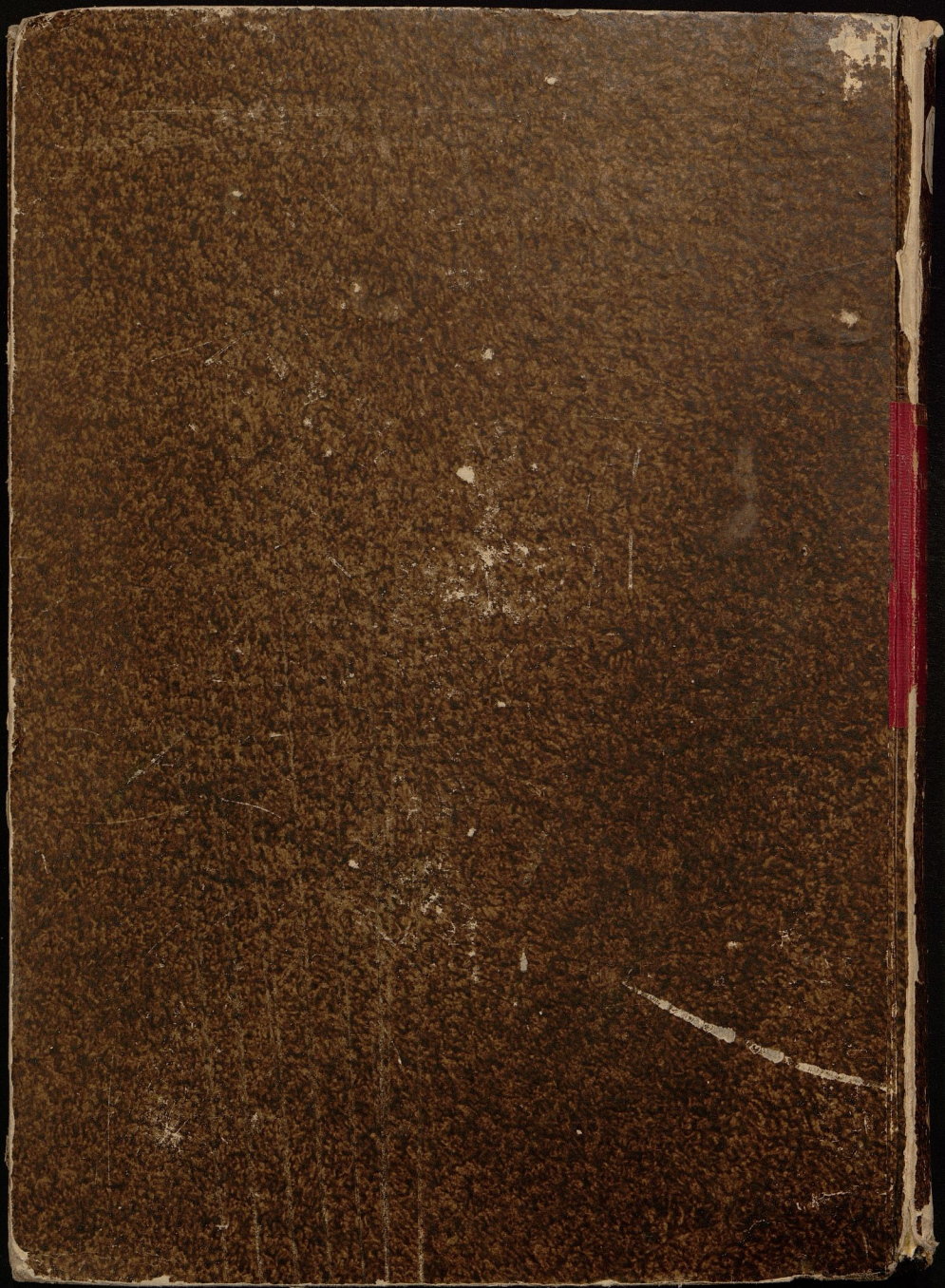

5b.

1077

n. l. u

CAPITULA EXTANTIORA EDICTI PROVINCIALIS SAXONICI,

de vindicta privata & violatione pacis publicæ inter personas nobiles, & quæ sub his comprehenduntur, aut alias honestioris conditionis sunt, prohibita.

I.

Ontra absentem verba injuriosa, famam & existimationem imminuentia, proferens ad palinodiam & deprecationem injuriato præstandam adstringitur; quæ poena ob delicti reiterationem semiannali incarceratione aggravatur.

II. Qui præsentem gestibus aut verbis contumeliosis læcessit, post palinodiam sub formula præscripta recitatum carceri tolerabiliore per sex septimanas includitur.

III. Crescit poena ob injuriæ atrocitatem, quæ æstimatur (1) ex ipsius verbis; (2) ex persona; si ab humili persona, aut certo respectu subiecta injuria facta sit personæ nobili aut alias ordinis & officii intuitu superiori; (3) ex loco; veluti si in domo, quam inhabitat injuriatus, injuria facta est; (4) ex facto concurrente; si ad verbera inferenda manus vel baculi similisve instrumenti elevatio accesserit; quandoquidem præter recantationem & deprecationem præstitam injuriatus in casu

primo, se ipsum ut mendacem corripere, & manu os suum percutere compellitur;

secundo, incarcerationem per sex menses & pro re nata flagitationem & damnationem in opus publicum sustinet;

tertio; flexis genibus deprecatione præstita carceri per annum, aut pro qualitate admissi per biennium mancipatur;

quarto, per annum in carcere detinetur, qui terminus ad triennium extenditur, si cui in domo, quam inhabitat, talis injuria fuerit illata.

IV. Qui alterum manu, fuste, aut alio modo percussit, aut jactu lapidis similisve instrumenti petiit, ubi ab injuriato læcessus est, per biennium; hæc vero circumstantia cessante, per quadriennium in carcere detinetur, & recantationem sub certa formula præscriptam flexis genibus præstat. Pro tertia aut quarta parte prolongatur tempus incarcerationis, si cui in ædibus, quas inhabitat, aut in loco privilegiato injuria realis sit illata; quando Palatii pax tali insultu infirmul violata, dextræ manus amputatum decernitur.

V. Plagus palma vel pugno inflicta, qui iræ æstu percussus intra horæ quadrantem (ultra hoc enim temporis spatium iracundiæ impetus exultationem non præstat) fustis aut flagelli verberibus compensat, & adeo sibi metipsum jus dicit, eam ob causam nullam ulteriorem satisfactionem consequitur, & ob excessum in defensione adhibitum per biennium in carcere detineri debet.

VI. Qui non ex motu subitaneo, sed habita deliberatione in alterum nil tale metuens fuste irrumpit, eumque male tractat, post deprecationem flexis genibus recitatum sex annos, & ex his primum annum cum carena, ut canones loqui solent, victus quotidiani loco tantummodo aquam & panem percipiendo intra carceris claustra transigere cogitur; id spei reliquum habens, quod carceris molestias quoad ultimum annum mille thalerorum solutione redimere possit. Si a tergo aggressio fuerit facta, poena anterior aggravatur; & terminus commorandi in mala mansione ad octo annos extenditur, concessa facultate redimendi duos annos postremos bis mille thalerorum summa.

VII. Quando plures in alterius aggressionem violentam conspirant, singuli aggressores in genua provoluti deprecationem præstant, & carceris claustra dehinc subeunt, in quibus, ubi insultus a fronte factus, per quinquennium, per septennium vero, ubi insultus a tergo factus, detinentur, carena ad sesquianuale spatium simul injuncta.

VIII. Per homines collectos adversarium fustibus aut flagris cædi mandans se & complices suos incarcerationi obnoxios reddit per octo annos duratura; ex quibus duos annos priores carena magis molestos efficit. Famuli ubi ad mandatum Domini tale quid perpetraverint, nasi & aurium abscissione mutilati per quadriennium carceri duriori mancipantur.

IX. Postquam ergo penis admodum feveris in illos animadvertitur, qui verbali & reali injuria alios afficiunt; ideo qui se lætum quocunque modo arbitrat, causa ad Rectorem & ad Concilium tanquam ad Magistratum ordinarium delata, ab eodem vel immediate vel mediate facta scilicet requisitione illius Magistratus, sub quo injuriatus forum sortitur, congruam satisfactionem expectere, ab omni autem privata vindicta & præsertim a provocatione ad duellum omnimodo abstinere debet.

X. Provocans alterum ad duellum sive verbaliter, sive per literas, aut per mandatarium, ubi in lauto fortuna est constitutus, dimidiam redituam partem ad tres annos perdit, & carceris claustra per unum annum ea lege & conditione subit, ut per prius semestrem carenam infirmul sustineat, & per istud & reliquum tempus ab omni conversatione cum propinquis & amicis semotus vivat. Qui nullas aut tenues facultates habet, hoc in casu per quadriennium in opus publicum damnatur.

XI. Qui

aut promerita poenæ metu au-
los componat, & clam palam-
uferendoque supprimat, aut Re-

